

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
२४. अकार्यक्षमता					
४.३.१	हाती घेतलेले काम मी नेहमी पूर्ण करतो.				
४.३.२	स्वतःच्या क्षमतांवर विश्वास ठेवून आत्मविश्वासाने पुढे जाता येते.				
४.३.३	माझा दिनक्रम नियमित ठरलेला असतो. त्यानुसार मी काम करतो.				
४.३.४	मी ज्या तीव्रतेने निर्धार केला होता ती निर्धार पूर्ण होईपर्यंत राखता येते.				
४.३.५	साधने, व्यक्ती, पद्धती यांना पर्याय शोधून व हवे तसे सहकार्य मिळवून मला माझे काम पूर्ण करता येते.				
४.३.६	मला पुष्कळ संयम ठेवून एखादे काम घाईमुळे न बिघडवता पूर्ण करता येते.				
४.३.७	लोकांनी कितीही उलट-सुलट पटवायचा प्रयत्न केला वा माझ्या कामाला विरोध केला तरी मी जे स्वीकारले आहे, ते मला निर्भयपणे पार पाडता येते.				
३.३.१	कामाच्या गरजेनुसार कोणत्याही व्यक्तीची मदत मी कामात घेतो.				
३.३.२	एखादे काम होणार नाही हे मला शक्यतो, योग्य कारणमीमांसा केल्याशिवाय, पटतच नाही.				
३.३.३	विविध परिस्थितींमध्ये वेगवेगळ्या व्यक्तींनी कशी कामे घडवली हे मला माहिती असते व मीही काम होण्यासाठी विविध पर्याय वापरत राहतो.				
३.३.४	माझे एखाद्या व्यक्तीशी पटत नसल्यास, त्या व्यक्तीपर्यंत माझा मुद्दा मी तिसऱ्या व्यक्तीची मदत घेऊन पोचवतो व तिचे सहकार्य मी कामात मिळवतो.				
३.३.५	माझी कामे/ उद्दिष्टे यांना पूरक संधी आणण्याची व्यवस्था सतत करतो.				
३.३.६	मी कोणत्याही व्यक्तीला काम देऊन कामात आनंदाने गुंतवू शकतो.				
३.३.७	माझी चूक असेल तर मी ती दुरुस्त करेन हे समोरच्याला सहज पटवून देऊ शकतो.				
३.३.८	एकमेकांपासून पूर्णपणे वेगळी उद्दिष्टे वा कामे असणाऱ्यांनाही मी माझ्या कामाशी जोडून घेतो किंवा त्यांच्या कामात माझे योगदान होत राहील याची काळजी घेतो.				
३.३.९	मला नकार मिळाल्यास, तो देणाऱ्या व्यक्तीचे मतपरिवर्तन होईल यासाठी मी प्रयत्न करतो व त्याच्याकडून होकार मिळाल्यावर काम साध्य होईल असे पाहतो.				
३.४.१	मी कोणीतरी कामे सांगण्याची वाट पाहात नाही.				
३.४.२	माझे मित्र स्वस्थ बसले असतील तर मी त्यांना सोबत घेऊन कोणता तरी नवाच उद्योग मी करतो.				
३.४.३	गेल्या तीन महिन्यात मी काय काय केले व का केले हे मी सहज सांगू शकतो.				
३.४.४	भांडणे झाली तर मी सोडवायला जातो.				
३.४.५	माझ्या मतांचा अनेकांनी विरोध केला असताना सुध्दा मी माझ्या मतावर ठाम राहून जे ठरले असेल ते घडवून आणतो.				
३.१.१	उद्दिष्ट काय ठरवले असता त्याचा आजूबाजूच्या परिस्थितीवर काय परिणाम होईल हे समजते.				
३.१.२	उद्दिष्टाचे आवश्यक तेवढे टप्पे करून त्यासाठी काय साधने व कोणत्या प्रकारची माणसे जोडून घ्यायला लागतील असे मला समजते.				
३.१.३	उद्दिष्टाच्या प्रत्येक टप्प्यासाठी कृतीचे विविध पर्याय गरजेप्रमाणे माझ्याकडे तयार असतात.				
३.१.४	एकाच कामामधून अधिकाधिक प्रकारचे परिणाम साधता येतील अशी मी कृतींची कामाची आखणी करतो.				
३.१.५	कोणत्याही प्रकारची कृती प्रत्यक्ष सुरू करण्यापूर्वी त्यासाठी साधनांची जुळवाजुळव व माणसांची मानसिक पूर्वतयारी करता येते.				
३.१.६	ज्या त्या क्षणी विशिष्ट कालावधीमध्ये मी काय काम करणार आहे याबद्दल माझा विचार चालू असतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
३.१.७	माझ्याबरोबर काम करणाऱ्या लोकांचे गुण व सर्व प्रकारच्या साधनांची उपलब्धता ह्याची पूर्ण माहिती मिळवून मगच नियोजनाला सुरुवात करतो.				
३.१.८	मला दोन कामांच्या वेळामध्ये तिसरे काम घुसवून पूर्ण करता येते.				
३.२.१	काम योग्य प्रकारे चालू आहे अथवा नाही किंवा इष्ट परिणाम साधला जातो आहे अथवा नाही हे तपासण्याची रचना तयार असते व सहकाऱ्यांना ती माहिती असते.				
३.२.२	कामात कुठे सवलत घ्यायची, शिस्तीने जसे ठरले आहे तसे कुठे करायचे व कुठे नाविन्यास प्रोत्साहन द्यायचे ह्या बाबतीत वरिष्ठ, कनिष्ठ व सहकारी ह्यांच्यात समन्वय साधतो.				
३.२.३	इतरांना कामाची सोपवणूक (delegation) सहजपणे करतो.				
३.२.४	वर्तमान व भविष्यकाळात विविध टप्प्यावर करावयाच्या कामाची गरजेपेक्षा जास्त यादी तयार असते.				
३.२.५	कामांच्या यादीतील कामांचा प्राधान्यक्रम मला त्वरित ठरवता येतो.				
३.२.६	ठरवलेल्या कामाची टाळाटाळ मी करत नाही.				
३.२.७	कार्यवाहीमध्ये ऐन वेळी निर्णय घ्यायला लागले तर मी वेळ न घालवता ते घेऊन टाकतो.				
३.२.८	माझे वेळापत्रक एकदा ठरले की मी त्यात कधी बदल करायचा व कधी बदल करायचा नाही ह्याची स्पष्टता मला असते.				
३.२.९	स्वतःचे निर्णय स्वतः घेऊ शकतो व अश्या निर्णयामध्ये कधी बदल करायचा व कधी बदल करायचा नाही ह्याची स्पष्टता मला असते.				
३.२.१०	मला जर पटले तर मी काम कितीही वेळ व कितीही वेळा करू शकतो.				
३.२.११	मला दुसऱ्याने कितीही कामे सांगितली तरी ती इतर माझ्या कामासोबत करून टाकता येतात.				
५.५.१	ठरवलेले गाठले की ते पुन्हा पुन्हा व आणखी मोठ्या प्रमाणात घडावे अशी भूक मला लागते.				
५.५.२	ठरवलेले झाले नाही की खच्ची न होता नवीन उपाय शोधायचा प्रयत्न करतो				
५.५.३	अपेक्षित असे घडले नाही, तरी जे घडले त्याचा पुढील कामासाठी उपयोग कसा करता येईल यावर मी काम करतो.				
५.५.४	मला जे करता आले ते माझ्या बरोबरच्या अनेकांना अधिक मोठ्या प्रमाणात करता यावे यासाठी मी सतत प्रयत्न करतो.				
५.५.५	इतरांमुळे काम झाले नाही असे कधीही न म्हणता, दोष स्वतःवर घेऊन पुढच्या वेळी इतरांकडूनही काम होईलच कसे याचा विचार मी करतो.				
५.५.६	मानवी इतिहासात सतत प्रगतीच होत आलेली आहे हे ससंदर्भ माहिती असते.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
२५. उत्साह न टिकणे					
३.७.१	कोणत्याही विषयावर मला १००-१५० कल्पना १०-१५ मिनिटात सुचू शकतात.				
३.७.२	दुसऱ्याने कल्पना सुचवल्या सुचवल्या ती थेट अथवा थोडेसे बदल करून मला वापरता येते.				
३.७.३	विविध क्षेत्रांमधील कल्पक कामांचा मी सतत अभ्यास करतो.				
३.७.४	एखाद्या विशिष्ट क्षेत्रातील कामाची पद्धत मला दुसऱ्या कोणत्याही क्षेत्रात वापरता येते.				
३.७.५	उद्दिष्ट गाठण्यात कोणकोणत्या समस्या येतील व त्यातल्या कोणत्या सोडवण्यासाठी नेहमीपेक्षा वेगळे मार्ग वापरावे लागतील, हे मला समजते.				
३.७.६	समस्या सर्वांच्या जिवाळ्याची असणे, तिचे उत्तर सर्वांना पटेल व पचेल असे मिळवणे, ती कमीतकमी साधने व कष्ट वापरून सुटेल व कार्यपद्धतीही सर्वांना आवडेल अशा पद्धतीने समस्यापरिहाराच्या सर्व टप्प्यांवर मी प्रतिभा वापरतो.				
३.४.१	मी कोणीतरी कामे सांगण्याची वाट पाहत नाही.				
३.४.२	माझे मित्र स्वस्थ बसले असतील तर मी त्यांना सोबत घेऊन कोणता तरी नवाच उद्योग मी करतो.				
३.४.३	गेल्या तीन महिन्यात मी काय काय केले व का केले हे मी सहज सांगू शकतो.				
३.४.४	भांडणे झाली तर मी सोडवायला जातो.				
३.४.५	माझ्या मतांचा अनेकांनी विरोध केला असताना सुध्दा मी माझ्या मतावर ठाम राहून जे ठरले असेल ते घडवून आणतो.				
२.२.१	कोणीही कितीही हास्यास्पद / अयोग्य प्रश्न विचारले तर त्याला योग्य पद्धतीने उत्तर द्यायचा प्रयत्न करतो.				
२.२.२	इतरांची कमीतकमी अडचण व जास्तीत जास्त फायदा होईल अशा पद्धतीने कामाचा प्राधान्यक्रम ठरवतो.				
२.२.३	माझ्या कामाबद्दल माहिती मिळण्याचा अधिकार समाजातील सर्वांना आहे असे मला वाटते.				
२.२.४	माझ्या कामाची माहिती व पुढचे नियोजन आवश्यक त्या सर्व व्यक्तींना मी स्वतःहून सांगतो.				
२.२.५	स्वतः अथवा गटातील कोणी कामात कमी पडले तर सुधारणा करण्याची जबाबदारी गटाच्या वतीने, आवश्यक तिथे कोणाचीही मदत घेऊन पार पाडतो.				
२.२.६	इतरांचे नियोजनही चांगल्या प्रकारे पार पाडावे यासाठी मी मदत व प्रोत्साहन देतो वा योग्य पद्धतीने आग्रहही धरतो.				
२.२.७	नवीन जबाबदाऱ्या व आव्हाने आवर्जून स्वीकारतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
२६. भावनिक कुव्यवस्थापन					
१.४.१	लोकांनी केलेली टीका किंवा वाईट अभिप्राय पचवता येतो.				
१.४.२	माझ्या मनात त्या त्या क्षणाला कोणती भावना आहे हे मला समजते				
१.४.३	कोणत्याही भावनेचा काय उपयोग असतो हे मला समजते व त्यामुळे मी स्वतःला दोषी मानत नाही.				
१.४.४	कोणीही चुकला असेल तर त्याच्याकडून माफीची अपेक्षा करत नाही.				
१.४.५	मनात भावना उत्पन्न झाली की त्यावर कसा प्रतिसाद द्यायचा हे समजते.				
१.४.६	अडचणीच्या/प्रतिकूल प्रसंगी मी काम करताना खचत नाही.				
१.४.७	मला राग अथवा कोणतीही भावना आली तरी मी ती योग्य प्रकारे व्यक्त करतो.				
१.४.८	माझे व्यक्त होणे चुकीचे असल्यास त्यात सुधारणा करण्याचा प्रयत्न करतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
२७. संयम नसणे					
१.४.१.१	मनात कितीही आंदोलने चालू असली तरी त्यावर आतल्या आत चिंतन करून, जे ठरले आहे, ते पार पाडत राहतो.				
१.४.१.२	ठरलेल्या कामाला पर्याय हा पुरेसा विचारपूर्वक शोधला गेला असेल आणि तो सहकाऱ्यांनाही मान्य झाला अथवा त्यांना मान्य होईल असा मला विश्वास असेल तरच ठरलेले काम बदलतो.				
१.४.१.३	पर्यायी कामाच्या आकर्षणापेक्षा काम करण्यापूर्वी झालेल्या विचार प्रक्रियेला व कामाच्या अपेक्षित परिणामांना महत्त्व देतो.				
१.४.१.४	अपेक्षित काम वेगाने होत नसेल तर संयमपूर्वक वाट बघायची असते हे लक्षात घेऊन मी अस्वस्थ होत नाही.				
१.४.१.५	सर्वांची मते ऐकून, अगदी कल्याणमित्रांचीही मते ऐकून, मला जे करायचे आहे ते विचारपूर्वक ठरलेले असेल, तर काम न बदलता चालू ठेवतो. इतरांच्या सूचनांची योग्य पद्धतीने दखल घेतल्याचे त्यांना जाणवेल असे पाहतो.				
२.२.१	कोणीही कितीही हास्यास्पद / अयोग्य प्रश्न विचारले तर त्याला योग्य पद्धतीने उत्तर द्यायचा प्रयत्न करतो.				
२.२.२	इतरांची कमीतकमी अडचण व जास्तीत जास्त फायदा होईल अशा पद्धतीने कामाचा प्राधान्यक्रम ठरवतो.				
२.२.३	माझ्या कामाबद्दल माहिती मिळण्याचा अधिकार समाजाला आहे असे मला वाटते.				
२.२.४	माझ्या कामाची माहिती व पुढचे नियोजन आवश्यक त्या व्यक्तींना स्वतःहून सांगतो.				
२.२.५	स्वतः अथवा गटातील कोणी कामात कमी पडले तर सुधारणा करण्याची जबाबदारी गटाच्या वतीने, आवश्यक तिथे कोणाचीही मदत घेऊन पार पाडतो.				
२.२.६	इतरांचे नियोजनही चांगल्या प्रकारे पार पाडावे यासाठी मी मदत व प्रोत्साहन देतो वा योग्य पद्धतीने आग्रहही धरतो.				
२.२.७	नवीन जबाबदाऱ्या व आव्हाने आवर्जून स्वीकारतो.				
१.१.१	माझा विचार सहसा सकारात्मकच असतो				
१.१.२	कोणत्याही गोष्टीबद्दल माझे स्वतःचे मत तयार असते.				
१.१.३	इतरांपेक्षा वेगळे मत सर्वासमोर त्यांना पटेल अशा पद्धतीने मांडू शकतो.				
१.१.४	माझ्या विचारांवर/मतांवर माझा पूर्ण विचार झालेला असतो.				
१.१.५	नवीन मिळालेल्या माहितीवर प्रश्न मांडतो.				
१.१.६	माझे मत इतरांच्या मतांचा विचार करून मग स्वतः बनवलेले असे असते.				
१.१.७	गटामध्ये आपले मत सहजपणे मांडतो.				
१.१.८	समोरच्या व्यक्तीच्या बोलण्याचा सारांश स्वतःच्या शब्दात मांडता येतो.				
१.१.९	मला कोणत्याही गोष्टीचा विचार करायला जास्त मानसिक शक्ती लागत नाही.				
१.१.१०	मी ज्यांना आदर्श मानतो अशांचे विचार मी त्यात मला आवश्यक वाटणारे चिकित्सेने बदल करून स्वीकारतो.				
१.१.११	मला माझा मुद्दा लोकांसमोर / कितीही छोट्या वा मोठ्या व्यक्तीसमोर मांडता येतो.				
३.१.१	उद्दिष्ट काय ठरवले असता त्याचा आजूबाजूच्या परिस्थितीवर काय परिणाम होईल हे समजते.				
३.१.२	उद्दिष्टाचे आवश्यक तेवढे टप्पे करून त्यासाठी काय साधने व कोणत्या प्रकारची माणसे जोडून घ्यायला लागतील असे मला समजते.				
३.१.३	उद्दिष्टाच्या प्रत्येक टप्प्यासाठी कृतींचे विविध पर्याय गरजेप्रमाणे तयार असतात.				
३.१.४	एकाच कामामधून अधिकाधिक प्रकारचे परिणाम साधता येतील अशी मी कृतींची कामाची आखणी करतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
३.१.५	कोणत्याही प्रकारची कृती प्रत्यक्ष सुरु करण्यापूर्वी त्यासाठी साधनांची जुळवाजुळव व माणसांची मानसिक पूर्वतयारी करता येते.				
३.१.६	ज्या त्या क्षणी विशिष्ट कालावधीमध्ये मी काय काम करणार आहे याबद्दल माझा विचार चालू असतो.				
३.१.७	माझ्याबरोबर काम करणाऱ्या लोकांचे गुण व सर्व प्रकारच्या साधनांची उपलब्धता ह्याची पूर्ण माहिती मिळवून मगच नियोजनाला सुरुवात करतो.				
३.१.८	मला दोन कामांच्या वेळामध्ये तिसरे काम घुसवून पूर्ण करता येते.				
३.२.१	काम योग्य प्रकारे चालू आहे अथवा नाही किंवा इष्ट परिणाम साधला जातो आहे अथवा नाही हे तपासण्याची रचना तयार असते व सहकाऱ्यांना ती माहिती असते.				
३.२.२	कामात कुठे सवलत घ्यायची, शिस्तीने जसे ठरले आहे तसे कुठे करायचे व कुठे नाविन्यास प्रोत्साहन द्यायचे ह्या बाबतीत वरिष्ठ, कनिष्ठ व सहकारी ह्यांच्यात समन्वय साधतो.				
३.२.३	इतरांना कामाची सोपवणूक (delegation) सहजपणे करतो.				
३.२.४	वर्तमान व भविष्यकाळात विविध टप्प्यावर करावयाच्या कामाची गरजेपेक्षा जास्त यादी तयार असते.				
३.२.५	कामांच्या यादीतील कामांचा प्राधान्यक्रम मला त्वरित ठरवता येतो.				
३.२.६	ठरवलेल्या कामाची टाळाटाळ मी करत नाही.				
३.२.७	कार्यवाहीमध्ये ऐन वेळी निर्णय घ्यायला लागले तर वेळ न घालवता घेऊन टाकतो.				
३.२.८	माझे वेळापत्रक एकदा ठरले की मी त्यात कधी बदल करायचा व कधी बदल करायचा नाही ह्याची स्पष्टता मला असते.				
३.२.९	स्वतःचे निर्णय स्वतः घेऊ शकतो व अश्या निर्णयामध्ये कधी बदल करायचा व कधी बदल करायचा नाही ह्याची स्पष्टता मला असते.				
३.२.१०	मला जर पटले तर मी काम कितीही वेळ व कितीही वेळा करू शकतो.				
३.२.११	मला दुसऱ्याने कितीही कामे सांगितली तरी ती इतर कामासोबत करून टाकता येतात.				
६.४.१	एखाद्या बदलाकडे समस्या म्हणून न पाहता विकासाची संधी म्हणून मी पाहतो.				
६.४.२	अपरिचित परिस्थिती अथवा वातावरणात काम करण्याचा प्रसंग ओढवल्यावर मी शांत राहून उत्तरे शोधतो.				
६.४.३	मी घेतलेला निर्णय चुकला असे लक्षात आल्यावर मी ते स्वीकारून आवश्यक ते बदल कोणतीही खळखळ न करता करू शकतो.				
६.४.४	गरजेप्रमाणे मी नवीन कौशल्य अथवा माहिती पटकन आत्मसात करतो.				
६.४.५	एखाद्या कामात प्रतिभा किंवा नवीन पद्धतीचा विचार करणे गरजेचे असल्यास मी स्वेच्छेने त्याबाबतीत प्रयोग करून नवीन उत्तरे शोधतो.				
१.४.१	लोकांनी केलेली टीका किंवा वाईट अभिप्राय पचवता येतो.				
१.४.२	माझ्या मनात त्या त्या क्षणाला कोणती भावना आहे हे मला समजते				
१.४.३	कोणत्याही भावनेचा काय उपयोग असतो हे मला समजते व त्यामुळे मी स्वतःला दोषी मानत नाही.				
१.४.४	कोणीही चुकला असेल तर त्याच्याकडून माफीची अपेक्षा करत नाही.				
१.४.५	मनात भावना उत्पन्न झाली की त्यावर कसा प्रतिसाद द्यायचा हे समजते.				
१.४.६	अडचणीच्या/प्रतिकूल प्रसंगी मी काम करताना खचत नाही.				
१.४.७	मला राग अथवा कोणतीही भावना आली तरी मी ती योग्य प्रकारे व्यक्त करतो.				
१.४.८	माझे व्यक्त होणे चुकीचे असल्यास त्यात सुधारणा करण्याचा प्रयत्न करतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
२८. संघर्ष टाळण्याची वृत्ती					
४.१.१	मनाविरुद्ध घडणाऱ्या घटनांना मी कृतिरूप प्रतिसाद देतो				
४.१.२	समाजातील उपेक्षित घटकांबद्दल मला माहिती असते व त्यांना विशेष संधी मिळाव्यात यासाठी मी आग्रही असतो.				
४.१.३	सामाजिक प्रश्नासाठी सुरु असलेल्या उपोषण, मोर्चा या मध्ये मी संधी घेऊन सहभागी होतो.				
४.१.४	स्थानिक प्रश्नांना वाचा फोडण्यासाठी मी नगरसेवक, आमदार यांची भेट घेणे; प्रतिनिधित्व, पत्रव्यवहार, RTI या सारखे पर्याय वापरून पाहिले आहेत.				
४.१.५	स्थानिक प्रश्नांना वाच्या फोडण्यासाठी मी नगरसेवक, आमदार यांची भेट पत्र, RTI या सारखे पर्याय वापरून पाहिले आहेत.				
४.१.६	समाजातील अनिष्ट गोष्टींमुळे मला व्यक्तिशः दुःख होते.				
४.१.७	मला अन्याय घडतोय हे ओळखता येते व त्या मागची काय कारणे असतील हे मी शोधून काढतो.				
४.१.८	मी अन्यायाविरोधात स्पष्टपणे माझे मत सर्वासमोर व्यक्त करतो.				
४.१.९	मला चुकीच्या गोष्टी घडताना दिसल्या की त्या थांबवण्यासाठी मी लगेच काम सुरु करतो.				
५.५.१	ठरवलेले गाठले की ते पुन्हा पुन्हा व आणखी मोठ्या प्रमाणात घडावे अशी भूक मला लागते.				
५.५.२	ठरवलेले झाले नाही की खच्ची न होता नवीन उपाय शोधायचा प्रयत्न करतो				
५.५.३	अपेक्षित असे घडले नाही, तरी जे घडले त्याचा पुढील कामासाठी उपयोग कसा करता येईल यावर मी काम करतो.				
५.५.४	मला जे करता आले ते माझ्या बरोबरच्या अनेकांना अधिक मोठ्या प्रमाणात करता यावे यासाठी मी सतत प्रयत्न करतो.				
५.५.५	इतरांमुळे काम झाले नाही असे कधीही न म्हणता, दोष स्वतःवर घेऊन पुढच्या वेळी इतरांकडूनही काम होईलच कसे याचा विचार मी करतो.				
५.५.६	मानवी इतिहासात सतत प्रगतीच होत आलेली आहे हे मला ससंदर्भ माहिती असते.				
३.८.१	एखादे काम अगदी अचूकपणे पूर्ण झाले तरी मला थोडेसे असमाधान असतेच व पुढच्यावेळी ते काम अजून उत्तम कसे होईल याची कल्पना करणे मी लगेचच सुरु करतो.				
३.८.२	इतरांनी केलेल्या पराक्रमाने मी सुद्धा तसा पराक्रम करण्यासाठी काय काय केले पाहिजे असा लगेच विचार सुरु करतो.				
३.८.३	एखादे काम दहापटींनी वाढवायचे कसे याच्या पायऱ्या / टप्पे मला मांडता येतात.				
३.८.४	एखादे काम सुरु करताना ते कितीही छोट्या प्रमाणात सुरु झाले तरी मला अडचण नसते. ते काम मी हळू हळू मोठे करत जातो.				
३.८.५	माझ्या सध्याच्या ताकदीच्या किंवा क्षमतेच्या थोडी पलीकडे असणारी आव्हाने कोणती हे मला माहिती असते व त्यासाठी माझ्या कामांच्या यादीत संधी ठेवलेली असते.				
३.८.६	फक्त माझ्या एकट्याच्या पातळीवरचा विचार न करता मी अनेक (२०/५०/१०० इ.) लोकांच्या क्षमता वापरून काय मोठे ध्येय गाठता येईल असा विचार करतो				
३.८.७	यशस्वी देश / व्यक्ती / संघटना यांच्या इतिहासाचा व गुणांचा मी विविध स्रोत वापरून सतत अभ्यास करतो.				
४.२.१	समाजातील घडणाऱ्या घटना व त्यामागील कारणे मला माहिती असतात.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
४.२.२	आजूबाजूच्या परिस्थितीशी संबंधित लोकांच्या क्षमता व मर्यादा यांची जाण ठेवून मी उगाच दोष देणे टाळतो. त्यांच्या प्रगतीतील अडचणी समजून घेतो.				
४.२.३	वृत्तपत्र व अन्य स्रोतांमधून मिळालेली माहिती यातूनच केवळ मत न बनवता स्वतः अनुभव घेणे मला जास्त गरजेचे वाटते व मी तसे करतो.				
४.२.४	मी समाजातील प्रत्येक गटांचा विचार करतो व परस्परविरोधी बाजू समजून घेतो.				
४.२.५	माझ्या छोट्या - मोठ्या सर्व कृतींचा समाजावर काहीतरी परिणाम होत असतो हे मी डोक्यात ठेवतो.				
४.२.६	मी कोणत्याही विशिष्ट समाजाप्रती द्वेष बाळगत नाही, तर त्यांच्या उन्नतीसाठी काय आवश्यक आहे व त्यासाठी आधी काय झाले पाहिजे याचा विचार मी करतो.				
४.२.७	इतर कोणासोबतही अन्याय होताना दिसल्यावर मी अस्वस्थ होऊन त्यावर उत्तर शोधण्याचा प्रयत्न सुरू करतो.				
४.३.१	हाती घेतलेले काम मी नेहमी पूर्ण करतो.				
४.३.२	स्वतःच्या क्षमतांवर विश्वास ठेवून आत्मविश्वासाने पुढे जाता येते.				
४.३.३	माझा दिनक्रम नियमित ठरलेला असतो. त्यानुसार मी काम करतो.				
४.३.४	मी ज्या तीव्रतेने निर्धार केला होता ती तीव्रता निर्धार पूर्ण होईपर्यंत राखता येते.				
४.३.५	साधने, व्यक्ती, पद्धती यांना पर्याय शोधून व हवे तसे सहकार्य मिळवून मला माझे काम पूर्ण करता येते.				
४.३.६	मला पुष्कळ संयम ठेवून एखादे काम घाईमुळे न बिघडवता पूर्ण करून घेता येते.				
४.३.७	लोकांनी कितीही उलट-सुलट पटवायचा प्रयत्न केला किंवा माझ्या कामाला विरोध केला तरी मी जे स्वीकारले आहे, ते मला निर्भयपणे पार पाडता येते.				
५.३.१	मित्र, नातेवाईक, परिचित अशा वर्तुळातील कोणालाही अडचण आली तर काय मदत करता येईल असा विचार माझ्या मनात पहिल्यांदा येतो.				
५.३.२	कोणत्याही समाजगटातील व्यक्तींनी चीड येईल असे वक्तव्य केले तरी सुरुवातीला त्यांचे दुःख काय असेल असे शोधावेसे वाटते.				
५.३.३	माझ्याकडून आर्थिक अथवा वेळेची मदत समाजातील उपेक्षित घटकांना व्हावी यासाठी मी संधी शोधतो.				
५.३.४	देशाची प्रगती कोणकोणत्या क्षेत्रांमध्ये व्हावी, यासाठी माझे सतत चिंतन चालू असते.				
५.३.५	समाजाचे आजचे, कालचे आणि उद्याचे शत्रू कोण; त्यातले अन्तर्गत व बाह्य कोण; अन्तर्गत शत्रूंचे मतपरिवर्तन व बाह्य शत्रूंचा प्रतिकार कसे करायचे यासाठी याचा अभ्यास व चिंतन चालू असते.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
२९. आत्मकेंद्रितता					
५.३.१	मित्र, नातेवाईक, परिचित अशा वर्तुळातील कोणालाही अडचण आली तर काय मदत करता येईल असा विचार माझ्या मनात पहिल्यांदा येतो.				
५.३.२	कोणत्याही समाजगटातील व्यक्तींनी चीड येईल असे वक्तव्य केले तरी सुरुवातीला त्यांचे दुःख काय असेल असे शोधावेसे वाटते.				
५.३.३	माझ्याकडून आर्थिक अथवा वेळेची मदत समाजातील उपेक्षित घटकांना व्हावी यासाठी मी संधी शोधतो.				
५.३.४	देशाची प्रगती कोणकोणत्या क्षेत्रांमध्ये व्हावी, यासाठी माझे सतत चिंतन चालू असते.				
५.३.५	समाजाचे आजचे, कालचे आणि उद्याचे शत्रू कोण; त्यातले अन्तर्गत व बाह्य कोण; अन्तर्गत शत्रूंचे मतपरिवर्तन व बाह्य शत्रूंचा प्रतिकार कसे करायचे यासाठी याचा अभ्यास व चिंतन चालू असते.				
५.४.१	एखादी गोष्ट तार्किकदृष्ट्या बरोबर आहे का नाही यापेक्षा समाजातील अधिकाधिक लोकं कशी स्वीकारतील यासाठी प्रयत्न करणे अधिक महत्वाचे वाटते.				
५.४.२	दोष असले तरी आपलेच लोक आहेत ही भावना सतत मनात असते.				
५.४.३	समाजातील माझ्यापेक्षा वेगळ्या परंपरा, पद्धती अथवा विचारांनी वागणाऱ्या परंतु एकात्मतेसाठी काम करणाऱ्या कोणत्याही माणसाशी संवाद साधण्याची भूक मला असते.				
५.४.४	इतिहास, भूगोल, कला, शास्त्र, पद्धती, रीती या सर्वांबाबत कुतुहल असणे व अनुभव घेणे असे मी करतो.				
५.४.५	देशाचे रूप नव्याने कसे आणायचे, कोणते आणायचे व त्यासाठी कोणते प्रयत्न करायचे हे मला माहिती असते. तसेच इतरांच्या प्रयत्नांनाही माझी भूमिका अनुकूल कशी असेल हे मी पाहतो.				
२.३.१	गटामध्ये काम करताना आनंद वाटतो.				
२.३.२	काम करताना जे शिकायला मिळालं, अनुभवलं ते गटासोबत share करतो.				
२.३.३	एखादे काम करताना दुसऱ्या व्यक्तीला त्यात कसे सामवून घेता येईल याचा विचार करतो.				
२.३.४	इतरांची चूक असेल तरी मला त्यांना सांभाळून घेता येते व त्यांना राग न येऊ देता त्यांच्याकडूनच दुरुस्त करून घेता येते.				
२.३.५	समूहाने मिळून नवीन आव्हाने स्वीकारावीत, नवीन कौशल्ये विकसित करावी, शिकावी, असे वाटते.				
२.३.६	जेव्हा जेव्हा गरज असेल तेव्हा माझ्या कामांना दुय्यम प्राधान्य देऊन गटाची कामे मी आधी मार्गी लावतो.				
१.१.१	माझा विचार सहसा सकारात्मकच असतो				
१.१.२	कोणत्याही गोष्टीबद्दल माझे स्वतःचे मत तयार असते.				
१.१.३	इतरापेक्षा वेगळे मत सर्वांसमोर त्यांना पटेल अशा पद्धतीने मांडू शकतो.				
१.१.४	माझ्या विचारांवर/मतांवर माझा पूर्ण विचार झालेला असतो.				
१.१.५	नवीन मिळालेल्या माहितीवर प्रश्न मांडतो.				
१.१.६	माझे मत इतरांच्या मतांचा विचार करून मग स्वतः बनावलेले असे असते.				
१.१.७	गटामध्ये आपले मत सहजपणे मांडतो.				
१.१.८	समोरच्या व्यक्तीच्या बोलण्याचा सारांश स्वतःच्या शब्दात मांडता येतो.				
१.१.९	मला कोणत्याही गोष्टींचा स्वतःचा विचार करायला जास्त मानसिक शक्ती लागत नाही.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
१.१.१०	मी ज्यांना आदर्श मानतो अशांचे विचार मी त्यात मला आवश्यक वाटणारे चिकित्सेने बदल करून स्वीकारतो.				
१.१.११	मला माझा मुद्दा सगळ्या लोकांसमोर / कितीही छोट्या अथवा मोठ्या व्यक्तीसमोर मांडता येतो.				
१.४.१	लोकांनी केलेली टीका किंवा वाईट अभिप्राय पचवता येतो.				
१.४.२	माझ्या मनात त्या त्या क्षणाला कोणती भावना आहे हे मला समजते				
१.४.३	कोणत्याही भावनेचा काय उपयोग असतो हे मला समजते व त्यामुळे मी स्वतःला दोषी मानत नाही.				
१.४.४	कोणीही चुकला असेल तर त्याच्याकडून माफीची अपेक्षा करत नाही.				
१.४.५	मनात भावना उत्पन्न झाली की त्यावर कसा प्रतिसाद द्यायचा हे समजते.				
१.४.६	अडचणीच्या/प्रतिकूल प्रसंगी मी काम करताना खचत नाही.				
१.४.७	मला राग अथवा कोणतीही भावना आली तरी मी ती योग्य प्रकारे व्यक्त करतो.				
१.४.८	माझे व्यक्त होणे चुकीचे असल्यास त्यात सुधारणा करण्याचा प्रयत्न करतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
३०. दुर्गुण व व्यक्तींमध्ये फरक न करता येणे					
२.३.१	गटामध्ये काम करताना आनंद वाटतो.				
२.३.२	काम करताना जे शिकायला मिळालं, अनुभवलं ते गटासोबत share करतो.				
२.३.३	एखादे काम करताना दुसऱ्या व्यक्तीला त्यात कसे सामावता येईल याचा विचार करतो.				
२.३.४	इतरांची चूक असेल तरी मला त्यांना सांभाळून घेता येते व त्यांना राग न येऊ देता त्यांच्याकडूनच दुरुस्त करून घेता येते.				
२.३.५	समूहाने मिळून नवीन आव्हाने स्वीकारावीत, नवीन कौशल्ये विकसित करावी, शिकावी, असे वाटते.				
२.३.६	जेव्हा जेव्हा गरज असेल तेव्हा माझ्या कामांना दुय्यम प्राधान्य देऊन गटाची कामे मी आधी मार्गी लावतो.				
२.१.१	गटासमोर (मोठ्या, छोट्या) बोलता येतं.				
२.१.२	वैयक्तिक संवाद करून स्वतःच्या विचार व भावना पोचवता येतात व दुसऱ्याच्या भावना व विचार समजून घेता येतात.				
२.१.३	सर्व प्रकारच्या गोष्टी उत्तम रीतीने ऐकतो, समजून घेतो.				
२.१.४	दुसऱ्यामुळे तयार झालेल्या अडचणी त्या व्यक्तीला न दुखवता सांगतो.				
२.१.५	गटामध्ये कुणीतरी शांत बसले असेल तर त्यांना बोलण्यासाठी उद्युक्त करतो.				
२.१.६	मला दुसऱ्याचे म्हणणे माझ्या शब्दात मांडता येते.				
२.१.७	मी संभाषणांमध्ये देहबोलीकडे काळजीपूर्वक लक्ष देतो.				
१.१.१	माझा विचार सहसा सकारात्मकच असतो				
१.१.२	कोणत्याही गोष्टीबद्दल माझे स्वतःचे मत तयार असते.				
१.१.३	इतरांपेक्षा वेगळे मत सर्वासमोर त्यांना पटेल अशा पद्धतीने मांडू शकतो.				
१.१.४	माझ्या विचारांवर/मतांवर माझा पूर्ण विचार झालेला असतो.				
१.१.५	नवीन मिळालेल्या माहितीवर प्रश्न मांडतो.				
१.१.६	माझे मत इतरांच्या मतांचा विचार करून मग स्वतः बनवलेले असे असते.				
१.१.७	गटामध्ये आपले मत सहजपणे मांडतो.				
१.१.८	समोरच्या व्यक्तीच्या बोलण्याचा सारांश स्वतःच्या शब्दात मांडता येतो.				
१.१.९	मला कोणत्याही गोष्टींचा विचार करायला जास्त मानसिक शक्ती लागत नाही.				
१.१.१०	मी ज्यांना आदर्श मानतो अशांचे विचार मी त्यात मला आवश्यक वाटणारे चिकित्सेने बदल करून स्वीकारतो.				
१.१.११	मला माझा मुद्दा लोकांसमोर / कितीही छोट्या वा मोठ्या व्यक्तीसमोर मांडता येतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
३१. स्वतःचे गुण समतोलपणे वापरता न येणे					
३.५.१	मला एकाच वेळी आठ ते दहा जणांची कामे हाताळता येतात, व त्यांना मी उत्तरे देत राहू शकतो.				
३.५.२	मला २० हून अधिक व्यक्तींच्या आयुष्यात काय काय चालू आहे हे व्यवस्थित माहिती असते व त्यांना मी जी मदत करणे गरजेचे असते ती मी करत असतो.				
३.५.३	दिवसभरातून कोणतेही काम करत असताना सतत मी एका बाजूला स्वतः इतर गोष्टींचा विचार करतो आणि त्याबद्दलची जाणीव मला असते.				
३.५.४	माझी एका कामातील गुंतवणुकीची तीव्रता कमी न करता पटकन दुसऱ्या कामाकडे तेवढ्याच गुंतवणुकीसह मोहरा वळवता येतो.				
३.५.५	गटातला प्रत्येक जण काय करतो आहे, काय चाललं आहे याकडे मला लक्ष देता येते व त्यांना येऊ घातलेली अडचण येणारच नाही अशी योजना मी करू शकतो.				
३.५.६	व्यक्ती/ कुटुंब / संस्था / समाजातले कोणते बदल उपयोगाचे किंवा उपद्रवाचे ठरणार आहेत याबद्दल मला जाणीव असते.				
३.५.७	विविध क्षेत्रांमधील महत्वाच्या ऐतिहासिक घटनांचा वर्तमानकाळाशी संबंध मी गरजेप्रमाणे जोडतो.				
१.४.१	लोकांनी केलेली टीका किंवा वाईट अभिप्राय पचवता येतो.				
१.४.२	माझ्या मनात त्या त्या क्षणाला कोणती भावना आहे हे मला समजते				
१.४.३	कोणत्याही भावनेचा काय उपयोग असतो हे मला समजते व त्यामुळे मी स्वतःला दोषी मानत नाही.				
१.४.४	कोणीही चुकला असेल तर त्याच्याकडून माफीची अपेक्षा करत नाही.				
१.४.५	मनात भावना उत्पन्न झाली की त्यावर कसा प्रतिसाद द्यायचा हे समजते.				
१.४.६	अडचणीच्या/प्रतिकूल प्रसंगी मी काम करताना खचत नाही.				
१.४.७	मला राग अथवा कोणतीही भावना आली तरी मी ती योग्य प्रकारे व्यक्त करतो.				
१.४.८	माझे व्यक्त होणे चुकीचे असल्यास त्यात सुधारणा करण्याचा प्रयत्न करतो.				
१.४.९.१	मनात कितीही आंदोलने चालू असली तरी त्यावर आतल्या आत चिंतन करून, जे ठरले आहे, ते पार पाडत राहतो.				
१.४.९.२	ठरलेल्या कामाला पर्याय हा पुरेसा विचारपूर्वक शोधला गेला असेल आणि तो सहकाऱ्यांनाही मान्य झाला अथवा त्यांना मान्य होईल असा मला विश्वास असेल तरच ठरलेले काम बदलतो.				
१.४.९.३	पर्यायी कामाच्या आकर्षणापेक्षा काम करण्यापूर्वी झालेल्या विचार प्रक्रियेला व कामाच्या अपेक्षित परिणामांना महत्त्व देतो.				
१.४.९.४	अपेक्षित काम वेगाने होत नसेल तर संयमपूर्वक वाट बघायची असते हे लक्षात घेऊन मी अस्वस्थ होत नाही.				
१.४.९.५	सर्वांची मते ऐकून, अगदी कल्याणमित्रांचीही मते ऐकून, मला जे करायचे आहे ते विचारपूर्वक ठरलेले असेल, तर काम न बदलता चालू ठेवतो. इतरांच्या सूचनांची योग्य पद्धतीने दखल घेतल्याचे त्यांना जाणवेल असे पाहतो.				
६.१.१	अतिशय अडचणीच्या प्रसंगांमध्येही मला माझ्या भावना व विचार इतरांपर्यंत पोचवण्यात अडचण वाटत नाही.				
६.१.२	मी माझ्या कृती, कामे अथवा वर्तनाबद्दल प्रतिसाद मागतो.				
६.१.३	ज्या सवयी किंवा वर्तनामुळे माझ्या क्षमतांच्या उपयोजनावर मर्यादा येतात अशा सवयी वा वागणे मी जाणीवपूर्वक शोधून त्यावर काम करतो.				
६.१.४	मी स्वतःचे गुण दुसऱ्याला उदाहरणांसह सांगू शकतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
६.१.५	मी केलेले काम किती योग्य झाले व आणखी कोणत्या प्रकारे करता आले असते हे मी स्वतःला पटकन सांगतो.				
६.१.६	माझ्या प्रत्येक निर्णयाबद्दल मी स्वतःला प्रश्न विचारतो.				
६.१.७	स्वतःच्या गुणांबद्दल लोकांना मी प्रश्न विचारतो.				
६.१.८	लोकांना जर माझ्याबद्दल शंका असेल फक्त तेव्हाच मी स्वतःला प्रश्न विचारतो.				
६.३.१	उपासना / ध्यान अथवा आत्मपरीक्षणासाठी मी दररोज काही वेळ देतो.				
६.३.२	माझ्या मनात माझ्या आयुष्यातील सकारात्मक गोष्टींकडे लक्ष दिल्यामुळे सतत कृतज्ञतेची भावना असते.				
६.३.३	दिवसाच्या शेवटी मी माझ्या कृतींचा व त्यांच्या परिणामांचा आढावा घेऊन त्या सुधारण्याचा प्रयत्न करतो.				
६.३.४	या जगवहाटीतील माझे नेमके स्थान यावर माझे चिंतन चालू असते व इतरांचे माझ्या आयुष्यातील स्थान हे ही स्वीकारण्याचा मी प्रयत्न करतो.				
३.१.१	ठरवलेल्या उद्दिष्टाचा आजूबाजूच्या परिस्थितीवर काय परिणाम होईल हे समजते.				
३.१.२	उद्दिष्टाचे आवश्यक तेवढे टप्पे करून त्यासाठी काय साधने व कोणत्या प्रकारची माणसे जोडून घ्यायला लागतील असे मला समजते.				
३.१.३	उद्दिष्टाच्या प्रत्येक टप्प्यासाठी कृतींचे विविध पर्याय गरजेप्रमाणे तयार असतात.				
३.१.४	एकाच कामामधून अधिकाधिक प्रकारचे परिणाम साधता येतील अशी मी कृतींची कामाची आखणी करतो.				
३.१.५	कोणत्याही प्रकारची कृती प्रत्यक्ष सुरू करण्यापूर्वी त्यासाठी साधनांची जुळवाजुळव व माणसांची मानसिक पूर्वतयारी करता येते.				
३.१.६	ज्या त्या क्षणी विशिष्ट कालावधीमध्ये मी काय काम करणार आहे याबद्दल माझा विचार चालू असतो.				
३.१.७	माझ्याबरोबर काम करणाऱ्या लोकांचे गुण व सर्व प्रकारच्या साधनांची उपलब्धता ह्याची पूर्ण माहिती मिळवून मगच नियोजनाला सुरुवात करतो.				
३.१.८	मला दोन कामांच्या वेळामध्ये तिसरे काम घुसवून पूर्ण करता येते.				
३.२.१	काम योग्य प्रकारे चालू आहे अथवा नाही किंवा इष्ट परिणाम साधला जातो आहे अथवा नाही हे तपासण्याची रचना तयार असते व सहकाऱ्यांना ती माहिती असते.				
३.२.२	कामात कुठे सवलत घ्यायची, शिस्तीने जसे ठरेल आहे तसे कुठे करायचे व कुठे नाविन्यास प्रोत्साहन द्यायचे ह्या बाबतीत वरिष्ठ, कनिष्ठ व सहकारी ह्यांच्यात समन्वय साधतो.				
३.२.३	इतरांना कामाची सोपवणूक (delegation) सहजपणे करतो.				
३.२.४	वर्तमान व भविष्यकाळात विविध टप्प्यावर करावयाच्या कामाची गरजेपेक्षा जास्त यादी तयार असते.				
३.२.५	कामांच्या यादीतील कामांचा प्राधान्यक्रम मला त्वरित ठरवता येतो.				
३.२.६	ठरवलेल्या कामाची टाळाटाळ मी करत नाही.				
३.२.७	कार्यवाहीमध्ये ऐनवेळी निर्णय घ्यायला लागले तर वेळ न घालवता ते घेऊन टाकतो.				
३.२.८	माझे वेळापत्रक एकदा ठरले की मी त्यात कधी बदल करायचा व कधी बदल करायचा नाही ह्याची स्पष्टता मला असते.				
३.२.९	स्वतःचे निर्णय स्वतः घेऊ शकतो व अश्या निर्णयामध्ये कधी बदल करायचा व कधी बदल करायचा नाही ह्याची स्पष्टता मला असते.				
३.२.१०	मला जर पटले तर मी काम कितीही वेळ व कितीही वेळा करू शकतो.				
३.२.११	मला दुसऱ्याने कितीही कामे सांगितली तरी ती इतर माझ्या कामासोबत करून टाकता येतात.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
३२. निर्णय-अक्षमता					
३.४.१	मी कोणीतरी कामे सांगण्याची वाट पाहत नाही.				
३.४.२	माझे मित्र स्वस्थ बसले असतील तर मी त्यांना सोबत घेऊन कोणता तरी नवाच उद्योग मी करतो.				
३.४.३	गेल्या तीन महिन्यात मी काय काय केले व का केले हे मी सहज सांगू शकतो.				
३.४.४	भांडणे झाली तर मी सोडवायला जातो.				
३.४.५	माझ्या मतांचा अनेकांनी विरोध केला असताना सुध्दा मी माझ्या मतावर ठाम राहून जे ठरले असेल ते घडवून आणतो.				
२.२.१	कोणीही कितीही हास्यास्पद / अयोग्य प्रश्न विचारले तर त्याला योग्य पद्धतीने उत्तर द्यायचा प्रयत्न करतो.				
२.२.२	इतरांची कमीतकमी अडचण व जास्तीत जास्त फायदा होईल अशा पद्धतीने कामाचा प्राधान्यक्रम ठरवतो.				
२.२.३	माझ्या कामाबद्दल माहिती मिळण्याचा अधिकार समाजातील सर्वांना आहे असे मला वाटते.				
२.२.४	माझ्या कामाची माहिती व पुढचे नियोजन आवश्यक त्या सर्व व्यक्तींना मी स्वतःहून सांगतो.				
२.२.५	स्वतः अथवा गटातील कोणी कामात कमी पडले तर सुधारणा करण्याची जबाबदारी गटाच्या वतीने, आवश्यक तिथे कोणाचीही मदत घेऊन पार पाडतो.				
२.२.६	इतरांचे नियोजनही चांगल्या प्रकारे पार पाडावे यासाठी मी मदत व प्रोत्साहन देतो वा योग्य पद्धतीने आग्रहही धरतो.				
२.२.७	नवीन जबाबदाऱ्या व आव्हाने आवर्जून स्वीकारतो.				
१.१.१	माझा विचार सहसा सकारात्मकच असतो				
१.१.२	कोणत्याही गोष्टीबद्दल माझे स्वतःचे मत तयार असते.				
१.१.३	इतरांपेक्षा वेगळे मत सर्वासमोर त्यांना पटेल अशा पद्धतीने मांडू शकतो.				
१.१.४	माझ्या विचारांवर/मतांवर माझा पूर्ण विचार झालेला असतो.				
१.१.५	नवीन मिळालेल्या माहितीवर प्रश्न मांडतो.				
१.१.६	माझे मत इतरांच्या मतांचा विचार करून मग स्वतः बनवलेले असे असते.				
१.१.७	गटामध्ये आपले मत सहजपणे मांडतो.				
१.१.८	समोरच्या व्यक्तीच्या बोलण्याचा सारांश स्वतःच्या शब्दात मांडता येतो.				
१.१.९	मला कोणत्याही गोष्टीचा स्वतःचा विचार करायला जास्त मानसिक शक्ती लागत नाही.				
१.१.१०	मी ज्यांना आदर्श मानतो अशांचे विचार मी त्यात मला आवश्यक वाटणारे चिकित्सेने बदल करून स्वीकारतो.				
१.१.११	मला माझा मुद्दा सगळ्या लोकांसमोर / कितीही छोट्या अथवा मोठ्या व्यक्तीसमोर मांडता येतो.				
३.३.१	कामाच्या गरजेनुसार कोणत्याही व्यक्तीची मदत मी कामात घेतो.				
३.३.२	एखादे काम होणार नाही हे मला शक्यतो, योग्य कारणमीमांसा केल्याशिवाय, पटतच नाही.				
३.३.३	विविध परिस्थितींमध्ये वेगवेगळ्या व्यक्तींनी कशी कामे घडवली हे मला माहिती असते व मीही काम होण्यासाठी विविध पर्याय वापरत राहतो.				
३.३.४	माझे एखाद्या व्यक्तीशी पटत नसल्यास, त्या व्यक्तीपर्यंत माझा मुद्दा मी तिसऱ्या व्यक्तीची मदत घेऊन पोचवतो व तिचे सहकार्य मी कामात मिळवतो.				
३.३.५	माझी कामे / उद्दिष्टे यांना पूरक संधी आणण्याची व्यवस्था मी सतत करत असतो.				

	त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा	नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
३.३.६	मी कोणत्याही व्यक्तीला काम देऊन कामात आनंदाने गुंतवू शकतो.				
३.३.७	माझी चूक असेल तर मी ती दुरुस्त करेन हे मी समोरच्याला सहज पटवून देऊ शकतो.				
३.३.८	एकमेकांपासून पूर्णपणे वेगळी उद्दिष्टे वा कामे असणाऱ्यांनाही मी माझ्या कामाशी जोडून घेतो किंवा त्यांच्या कामात माझे योगदान होत राहील याची काळजी घेतो,				
३.३.९	मला नकार मिळाल्यास, तो नकार देणाऱ्या व्यक्तीचे मतपरिवर्तन होईल यासाठी मी प्रयत्न करतो व त्याच्याकडून होकार मिळाल्यावर काम साध्य होईल असे पाहतो.				
५.०.१	मी जे वाटेल ते काम करण्यापेक्षा कामाचा दीर्घकालीन परिणाम पाहून काम करण्याला महत्त्व देतो.				
५.०.२	माझे काम इतरांना उपयुक्त व्हावे याची काळजी मी घेतो.				
५.०.३	माझे काम मी नसतानाही चालू राहावे यासाठी प्रयत्न करतो.				
५.०.४	माझे जीवनध्येय (Life goal), जीविका ध्येय (career goal), शैक्षणिक ध्येय (academic goals) व व्यक्तिमत्त्व विकसन ध्येय (personality development goals) यात एकमेकांमध्ये व माझ्या एकूण आवडीनिवडींमध्ये समन्वय असतो.				
५.०.५	मी कोणत्याही कामाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी, सध्याचा परिणाम व १०-१५ वर्षांनंतर होणारा परिणाम यांच्याबद्दल मांडणी करू शकतो.				
५.०.६	मी उपक्रम कोणता झाला या पेक्षा परिणाम जो हवा होता तो झाला की नाही याला प्राधान्य देतो.				
५.०.७	प्रत्येक वेळी काम होत नाही म्हणून व्यक्ती बदलण्यापेक्षा, जिथे शक्य आहे तिथे, मी व्यक्तीचे शिक्षण होण्याला प्राधान्य देतो.				
५.०.८	मला काय मिळते या पेक्षा ध्येयपूर्ती किती प्रमाणात झाली यावरून मी उपक्रमाचे यशापयश ठरवतो.				
५.५.१	ठरवलेले गाठले की ते पुन्हा पुन्हा व आणखी मोठ्या प्रमाणात घडावे अशी भूक मला लागते.				
५.५.२	ठरवलेले झाले नाही की खच्ची न होता नवीन उपाय शोधायचा प्रयत्न करतो				
५.५.३	अपेक्षित असे घडले नाही, तरी जे घडले त्याचा पुढील कामासाठी उपयोग कसा करता येईल यावर मी काम करतो.				
५.५.४	मला जे करता आले ते माझ्या बरोबरच्या अनेकांना अधिक मोठ्या प्रमाणात करता यावे यासाठी मी सतत प्रयत्न करतो.				
५.५.५	इतरांमुळे काम झाले नाही असे कधीही न म्हणता, दोष स्वतःवर घेऊन पुढच्या वेळी इतरांकडूनही काम होईलच कसे याचा विचार मी करतो.				
५.५.६	मानवी इतिहासात सतत प्रगतीच होत आलेली आहे हे मला ससंदर्भ माहिती असते.				
१.४.१	लोकांनी केलेली टीका किंवा वाईट अभिप्राय पचवता येतो.				
१.४.२	माझ्या मनात त्या त्या क्षणाला कोणती भावना आहे हे मला समजते				
१.४.३	कोणत्याही भावनेचा काय उपयोग असतो हे मला समजते व त्यामुळे मी स्वतःला दोषी मानत नाही.				
१.४.४	कोणीही चुकला असेल तर त्याच्याकडून माफीची अपेक्षा करत नाही.				
१.४.५	मनात भावना उत्पन्न झाली की त्यावर कसा प्रतिसाद द्यायचा हे समजते.				
१.४.६	अडचणीच्या/प्रतिकूल प्रसंगी मी काम करताना खचत नाही.				
१.४.७	मला राग अथवा कोणतीही भावना आली तरी मी ती योग्य प्रकारे व्यक्त करतो.				
१.४.८	माझे व्यक्त होणे चुकीचे असल्यास त्यात सुधारणा करण्याचा प्रयत्न करतो.				
१.४.९.१	मनात कितीही आंदोलने चालू असली तरी त्यावर आतल्या आत चिंतन करून, जे ठरले आहे, ते पार पाडत राहतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
१.४.९.२	ठरलेल्या कामाला पर्याय हा पुरेसा विचारपूर्वक शोधला गेला असेल आणि तो सहकाऱ्यांनाही मान्य झाला अथवा त्यांना मान्य होईल असा मला विश्वास असेल तरच ठरलेले काम बदलतो.				
१.४.९.३	पर्यायी कामाच्या आकर्षणापेक्षा काम करण्यापूर्वी झालेल्या विचार प्रक्रियेला व कामाच्या अपेक्षित परिणामांना महत्त्व देतो.				
१.४.९.४	अपेक्षित काम वेगाने होत नसेल तर संयमपूर्वक वाट बघायची असते हे लक्षात घेऊन मी अस्वस्थ होत नाही.				
१.४.९.५	सर्वांची मते ऐकून, अगदी कल्याणमित्रांचीही मते ऐकून, मला जे करायचे आहे ते विचारपूर्वक ठरलेले असेल, तर काम न बदलता चालू ठेवतो. इतरांच्या सूचनांची योग्य पद्धतीने दखल घेतल्याचे त्यांना जाणवेल असे पाहतो.				
३.५.१	मला एकाच वेळी आठ ते दहा जणांची कामे हाताळता येतात, व त्यांना मी उत्तरे देत राहू शकतो.				
३.५.२	मला २० हून अधिक व्यक्तींच्या आयुष्यात काय काय चालू आहे हे व्यवस्थित माहिती असते व त्यांना मी जी मदत करणे गरजेचे असते ती मी करत असतो.				
३.५.३	दिवसभरातून कोणतेही काम करत असताना सतत मी एका बाजूला स्वतः इतर गोष्टींचा विचार करतो आणि त्याबद्दलची जाणीव मला असते.				
३.५.४	माझी एका कामातील गुंतवणुकीची तीव्रता कमी न करता पटकन दुसऱ्या कामाकडे तेवढ्याच गुंतवणुकीसह मोहरा वळवता येतो.				
३.५.५	गटातला प्रत्येक जण काय करतो आहे, काय चाललं आहे याकडे मला लक्ष देता येते व त्यांना येऊ घातलेली अडचण येणारच नाही अशी योजना मी करू शकतो.				
३.५.६	व्यक्ती/ कुटुंब / संस्था / समाजातले कोणते बदल उपयोगाचे किंवा उपद्रवाचे ठरणार आहेत याबद्दल मला जाणीव असते.				
३.५.७	विविध क्षेत्रांमधील महत्वाच्या ऐतिहासिक घटनांचा वर्तमानकाळाशी संबंध मी गरजेप्रमाणे जोडतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
३३. पराभूत मानसिकता					
३.४.१	मी कोणीतरी कामे सांगण्याची वाट पाहत नाही.				
३.४.२	माझे मित्र स्वस्थ बसले असतील तर मी त्यांना सोबत घेऊन कोणता तरी नवाच उद्योग मी करतो.				
३.४.३	गेल्या तीन महिन्यात मी काय काय केले व का केले हे मी सहज सांगू शकतो.				
३.४.४	भांडणे झाली तर मी सोडवायला जातो.				
३.४.५	माझ्या मतांचा अनेकांनी विरोध केला असताना सुध्दा मी माझ्या मतावर ठाम राहून जे ठरले असेल ते घडवून आणतो.				
५.५.१	ठरवलेले गाठले की ते पुन्हा पुन्हा व आणखी मोठ्या प्रमाणात घडावे अशी भूक मला लागते.				
५.५.२	ठरवलेले झाले नाही की खच्ची न होता नवीन उपाय शोधायचा प्रयत्न करतो				
५.५.३	अपेक्षित असे घडले नाही, तरी जे घडले त्याचा पुढील कामासाठी उपयोग कसा करता येईल यावर मी काम करतो.				
५.५.४	मला जे करता आले ते माझ्या बरोबरच्या अनेकांना अधिक मोठ्या प्रमाणात करता यावे यासाठी मी सतत प्रयत्न करतो.				
५.५.५	इतरांमुळे काम झाले नाही असे कधीही न म्हणता, दोष स्वतःवर घेऊन पुढच्या वेळी इतरांकडूनही काम होईलच कसे याचा विचार मी करतो.				
५.५.६	मानवी इतिहासात सतत प्रगतीच होत आलेली आहे हे मला ससंदर्भ माहिती असते.				
३.८.१	एखादे काम अगदी अचूकपणे पूर्ण झाले तरी मला थोडेसे असमाधान असतेच व पुढच्यावेळी ते काम अजून उत्तम कसे होईल याची कल्पना करणे मी लगेचच सुरु करतो.				
३.८.२	इतरांनी केलेल्या पराक्रमाने मी सुद्धा तसा पराक्रम करण्यासाठी काय काय केले पाहिजे असा लगेच विचार सुरु करतो.				
३.८.३	एखादे काम दहापटींनी वाढवायचे कसे याच्या पायऱ्या / टप्पे मला मांडता येतात.				
३.८.४	एखादे काम सुरु करताना ते कितीही छोट्या प्रमाणात सुरु झाले तरी मला अडचण नसते. ते काम मी हळू हळू मोठे करत जातो.				
३.८.५	माझ्या सध्याच्या ताकदीच्या किंवा क्षमतेच्या थोडी पलीकडे असणारी आव्हाने कोणती हे मला माहिती असते व त्यासाठी माझ्या कामांच्या यादीत संधी ठेवलेली असते.				
३.८.६	फक्त माझ्या एकट्याच्या पातळीवरचा विचार न करता मी अनेक (२०/५०/१०० इ.) लोकांच्या क्षमता वापरून काय मोठे ध्येय गाठता येईल असा विचार करतो				
३.८.७	यशस्वी देश / व्यक्ती / संघटना यांच्या इतिहासाचा व गुणांचा मी विविध स्रोत वापरून सतत अभ्यास करतो.				
३.७.१	कोणत्याही विषयावर मला १००-१५० कल्पना १०-१५ मिनिटात सुचू शकतात.				
३.७.२	दुसऱ्याने कल्पना सुचवल्या सुचवल्या ती थेट अथवा थोडेसे बदल करून मला वापरता येते.				
३.७.३	विविध क्षेत्रांमधील कल्पक कामांचा मी सतत अभ्यास करतो.				
३.७.४	एखाद्या विशिष्ट क्षेत्रातील कामाची पद्धत मला दुसऱ्या कोणत्याही क्षेत्रात वापरता येते.				
३.७.५	उद्दिष्ट गाठण्यात कोणकोणत्या समस्या येतील व त्यातल्या कोणत्या सोडवण्यासाठी नेहमीपेक्षा वेगळे मार्ग वापरावे लागतील, हे मला समजते.				
३.७.६	समस्या सर्वांच्या जिद्दाव्याची असणे, तिचे उत्तर सर्वांना पटेल व पचेल असे मिळवणे, ती कमीतकमी साधने व कष्ट वापरून सुटेल व कार्यपद्धतीही सर्वांना आवडेल अशा पद्धतीने समस्यापरिहाराच्या सर्व टप्प्यांवर मी प्रतिभा वापरतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
१.४.१	लोकांनी केलेली टीका किंवा वाईट अभिप्राय पचवता येतो.				
१.४.२	माझ्या मनात त्या त्या क्षणाला कोणती भावना आहे हे मला समजते				
१.४.३	कोणत्याही भावनेचा काय उपयोग असतो हे मला समजते व त्यामुळे मी स्वतःला दोषी मानत नाही.				
१.४.४	कोणीही चुकला असेल तर त्याच्याकडून माफीची अपेक्षा करत नाही.				
१.४.५	मनात भावना उत्पन्न झाली की त्यावर कसा प्रतिसाद द्यायचा हे समजते.				
१.४.६	अडचणीच्या/प्रतिकूल प्रसंगी मी काम करताना खचत नाही.				
१.४.७	मला राग अथवा कोणतीही भावना आली तरी मी ती योग्य प्रकारे व्यक्त करतो.				
१.४.८	माझे व्यक्त होणे चुकीचे असल्यास त्यात सुधारणा करण्याचा प्रयत्न करतो.				
४.३.१	हाती घेतलेले काम मी नेहमी पूर्ण करतो.				
४.३.२	स्वतःच्या क्षमतांवर विश्वास ठेवून आत्मविश्वासाने पुढे जाता येते.				
४.३.३	माझा दिनक्रम नियमित ठरलेला असतो. त्यानुसार मी काम करतो.				
४.३.४	मी ज्या तीव्रतेने निर्धार केला होता ती तीव्रता निर्धार पूर्ण होईपर्यंत राखता येते.				
४.३.५	साधने, व्यक्ती, पद्धती यांना पर्याय शोधून व हवे तसे सहकार्य मिळवून मला माझे काम पूर्ण करता येते.				
४.३.६	मला पुष्कळ संयम ठेवून एखादे काम घाईमुळे न बिघडवता पूर्ण करून घेता येते.				
४.३.७	लोकांनी कितीही उलट-सुलट पटवायचा प्रयत्न केला किंवा माझ्या कामाला विरोध केला तरी मी जे स्वीकारले आहे, ते मला निर्भयपणे पार पाडता येते.				
५.२.१	जरी मला वेळेची खूप कसरत करावी लागत असेल तरी मी माझं काम पूर्ण करण्यासाठी ठरावीक वेळ काढतो.				
५.२.२	कामासोबत नियमित उपासना, व्यायाम, वाचन, इतर छंद यासाठी वेळेचे नियोजन बऱ्यापैकी चांगले केलेले असते.				
५.२.३	एखाद्या नियोजनानुसार राहून गेलेली कामे होण्यासाठी वा बिघडलेले नियोजन पूर्ववत आणण्यासाठी मला आवश्यक ती योजना करता येते.				
५.२.४	प्रत्येक दिवस, प्रत्येक क्षण महत्वाचा आहे याची जाणीव मला असते व त्यामुळे मी सतत नवीन काय करायचे याचा शोध घेत राहतो.				
५.२.५	एका झटक्याने नाही, तर थोड्या थोड्या नियमित प्रयत्नांनी बदल होतो हे मला समजते व त्याप्रमाणेच मी उद्दिष्ट व उपक्रमांचे नियोजन करण्याचा प्रयत्न करतो.				
५.२.६	प्रतिसाद मिळत नसलेल्या कृतीतही प्रयत्न / पाठपुरावा चालू ठेवण्याची रचना मी बसवलेली असते.				
५.२.७	पूर्वी राहून गेलेली कामे नव्याने नियोजनात मी आणतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
३४. इतरांचे गुण स्वीकारता न येणे					
१.४.१	लोकांनी केलेली टीका किंवा वाईट अभिप्राय पचवता येतो.				
१.४.२	माझ्या मनात त्या त्या क्षणाला कोणती भावना आहे हे मला समजते				
१.४.३	कोणत्याही भावनेचा काय उपयोग असतो हे मला समजते व त्यामुळे मी स्वतःला दोषी मानत नाही.				
१.४.४	कोणीही चुकला असेल तर त्याच्याकडून माफीची अपेक्षा करत नाही.				
१.४.५	मनात भावना उत्पन्न झाली की त्यावर कसा प्रतिसाद द्यायचा हे समजते.				
१.४.६	अडचणीच्या/प्रतिकूल प्रसंगी मी काम करताना खचत नाही.				
१.४.७	मला राग अथवा कोणतीही भावना आली तरी मी ती योग्य प्रकारे व्यक्त करतो.				
१.४.८	माझे व्यक्त होणे चुकीचे असल्यास त्यात सुधारणा करण्याचा प्रयत्न करतो.				
६.२.१	अनपेक्षित असे काही घडल्यास माझे नियोजन मी चटकन बदलतो.				
६.२.२	माझे प्रतिसाद मी गटाच्या अथवा व्यक्तीच्या गरजेनुसार बदलतो.				
६.२.३	नवीन गोष्टी वा पद्धती वापरण्यासाठी माझ्या नेहमीच्या चाकोरीतून मी स्वेच्छेने बाहेर पडतो.				
६.२.४	जेव्हा इतर कोणाची शैली अथवा कामाचा वेग वेगळा असेल, तेव्हा मी माझ्या कार्यवाहीत आवश्यक ते फेरबदल करतो व जे ठरवले आहे ते गाठले जाईल असे पाहतो.				
६.२.५	माझे वैयक्तिक अथवा व्यावसायिक उद्दिष्ट अकल्पित कारणांमुळे गाठणे शक्य नसल्यास मी चटकन नवीन उद्दिष्ट निश्चित करतो.				
६.२.६	जर मला माझ्या नेहमीच्या तज्ज्ञतेच्या पलीकडील काही काम मिळाले, तरी मी ते आत्मविश्वासाने पूर्ण करण्याचा प्रयत्न करतो व मदत लागल्यास ती स्वतःच्या मनात असुरक्षिततेची कोणतीही भावना येऊ न देता हक्काने घेतो.				
६.२.७	कामातील अथवा घरातील नियोजनात करावे लागणारे शेवटच्या क्षणीचे बदल मी कोणताही त्रास करून न घेता निभावून नेतो.				
६.२.८	जेव्हा मी एखादी नवीन गोष्ट शिकतो किंवा नवीन छंद जोपासतो तेव्हा मी माझे मन खुले ठेवतो व जरी असे शिकणे आव्हानात्मक किंवा अवघड वाटले तरी मी संयमपूर्वक करतो.				
६.२.९	मी कुठल्याही परिस्थिती साठी तयार असतो.				
६.२.१०	लोकांना त्रास होऊ नये म्हणून मी स्वतःमध्ये आवश्यक ते बदल करू शकतो व त्यामुळे वेगवेगळ्या लोकांसोबत काम करू शकतो.				
३.७.१	कोणत्याही विषयावर मला १००-१५० कल्पना १०-१५ मिनिटात सुचू शकतात.				
३.७.२	दुसऱ्याने कल्पना सुचवल्या सुचवल्या ती थेट अथवा थोडेसे बदल करून मला वापरता येते.				
३.७.३	विविध क्षेत्रांमधील कल्पक कामांचा मी सतत अभ्यास करतो.				
३.७.४	एखाद्या विशिष्ट क्षेत्रातील कामाची पद्धत मला दुसऱ्या कोणत्याही क्षेत्रात वापरता येते.				
३.७.५	उद्दिष्ट गाठण्यात कोणकोणत्या समस्या येतील व त्यातल्या कोणत्या सोडवण्यासाठी नेहमीपेक्षा वेगळे मार्ग वापरावे लागतील, हे मला समजते.				
३.७.६	समस्या सर्वांच्या जिद्दाव्याची असणे, तिचे उत्तर सर्वांना पटेल व पचेल असे मिळवणे, ती कमीतकमी साधने व कष्ट वापरून सुटेल व कार्यपद्धतीही सर्वांना आवडेल अशा पद्धतीने समस्यापरिहाराच्या सर्व टप्प्यांवर मी प्रतिभा वापरतो.				
२.४.१	गटातील सदस्यांना एक सामायिक उद्दिष्ट दाखवून प्रेरित करू शकतो. किंवा आधीच ठरलेल्या उद्दिष्टाकडे गटाचे लक्ष वेधू शकतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
२.४.२	गटातील सर्वांना समान इतिहास / वारसा यातून प्रेरणा राहिल अशी योजना करू शकतो.				
२.४.३	गटामधील सदस्यांचे गुणग्रहण करू शकतो.				
२.४.४	गटातील सदस्यांच्या आयुष्यात काय घडत असते या बद्दल मला माहिती असते व गटातील सदस्यांच्या गरजेच्या प्रसंगी मी मदतीला धावून जातो.				
२.४.५	गटामध्ये कोणते काम कोणी करावे याची जाणीव असते.				
२.४.६	आपल्याहून कमी किंवा जास्त वयाच्या, तसेच वेगवेगळ्या विचार व स्वभाव असणाऱ्या सहकाऱ्यांसोबत उत्साहाने काम करता येते.				
२.४.७	गटावर माझेच वर्चस्व पाहिजे असे न वाटता कोणाचीही मदत वा मार्गदर्शन स्वीकारून, मी पुढाकार घेऊन गटाकडून काम करून घेतो.				
२.४.८	स्वतः गटाचे नेतृत्व करण्याची जबाबदारी घेतो.				
६.४.१	एखाद्या बदलाकडे समस्या म्हणून न पाहता विकासाची संधी म्हणून मी पाहतो.				
६.४.२	अपरिचित परिस्थिती अथवा वातावरणात काम करण्याचा प्रसंग ओढवल्यावर मी शांत राहून उत्तरे शोधतो.				
६.४.३	मी घेतलेला निर्णय चुकला असे लक्षात आल्यावर मी ते स्वीकारून आवश्यक ते बदल कोणतीही खळखळ न करता करू शकतो.				
६.४.४	गरजेप्रमाणे मी नवीन कौशल्य अथवा माहिती पटकन आत्मसात करतो.				
६.४.५	एखाद्या कामात प्रतिभा किंवा नवीन पद्धतीचा विचार करणे गरजेचे असल्यास मी स्वेच्छेने त्याबाबतीत प्रयोग करून नवीन उत्तरे शोधतो.				

त्या त्या वाक्यासमोरील योग्य तो पर्याय निवडा		नेहमी	कधी कधी	क्वचित	कधीच नाही
३५. स्वतःमध्ये डोकवायला न जमणे / उपासना न जमणे					
६.१.१	अतिशय अडचणीच्या प्रसंगांमध्येही मला माझ्या भावना व विचार इतरांपर्यंत पोचवण्यात अडचण वाटत नाही.				
६.१.२	मी माझ्या कृती, कामे अथवा वर्तनाबद्दल प्रतिसाद मागतो.				
६.१.३	ज्या सवयी किंवा वर्तनामुळे माझ्या क्षमतांच्या उपयोजनावर मर्यादा येतात अशा सवयी वा वागणे मी जाणीवपूर्वक शोधून त्यावर काम करतो.				
६.१.४	मी स्वतःचे गुण दुसऱ्याला उदाहरणांसह सांगू शकतो.				
६.१.५	मी केलेले काम किती योग्य झाले व आणखी कोणत्या प्रकारे करता आले असते हे मी स्वतःला पटकन सांगतो.				
६.१.६	माझ्या प्रत्येक निर्णयाबद्दल मी स्वतःला प्रश्न विचारतो.				
६.१.७	स्वतःच्या गुणांबद्दल लोकांना मी प्रश्न विचारतो.				
६.१.८	लोकांना जर माझ्याबद्दल शंका असेल फक्त तेव्हाच मी स्वतःला प्रश्न विचारतो.				
६.३.१	उपासना / ध्यान अथवा आत्मपरीक्षणासाठी मी दररोज काही वेळ देतो.				
६.३.२	माझ्या मनात माझ्या आयुष्यातील सकारात्मक गोष्टींकडे लक्ष दिल्यामुळे सतत कृतज्ञतेची भावना असते.				
६.३.३	दिवसाच्या शेवटी मी माझ्या कृतींचा व त्यांच्या परिणामांचा आढावा घेऊन त्या सुधारण्याचा प्रयत्न करतो.				
६.३.४	या जगव्हाटीतील माझे नेमके स्थान यावर माझे चिंतन चालू असते व इतरांचे माझ्या आयुष्यातील स्थान हे ही स्वीकारण्याचा मी प्रयत्न करतो.				
६.५.१	मी घेतलेल्या निर्णयाचा अपेक्षित परिणाम झाला नाही तर स्वतःला दोष न देता मी त्या निर्णयाचे विश्लेषण करू शकतो.				
६.५.२	गटात काम करताना मी माझ्या निर्णयाचे श्रेय घेत बसण्यापेक्षा गटाच्या यशावर अधिक लक्ष केंद्रित करतो.				
६.५.३	माझ्या नजरेतील माझी किंमत ही माझ्या निर्णयांच्या बऱ्या-वाईट परिणामांवर अवलंबून नसते.				
६.५.४	पूर्वी घेतलेल्या निर्णयांच्या परिणामांचा आढावा घेताना, त्यात चुका काय झाल्या यावर लक्ष देण्यापेक्षा मी त्यातून काय शिकायला मिळाले यावर लक्ष देतो.				
६.५.५	माझ्या निर्णयांवरील टीका ही माझ्या वर टीका आहे असे न मानता मी स्वीकारतो.				
६.५.६	एखाद्या व्यक्तीच्या पदामुळे तिला घ्यावी लागणारी भूमिका आणि त्या त्या व्यक्तीची शैली अथवा स्वभाववैशिष्ट्ये यात मी फरक करू शकतो व स्वतःबाबतीतही अशी स्पष्टता मला असते.				